

AMMATILLISEN AIKUISKOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄT

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN OSAAMISPERUSTEISUUS, ASIAKASLÄHTÖISYYS JA TOIMINNAN TEHOKKUUS - ITSEARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteuttaa vuosina 2016–2017 Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus -arviointihankkeen, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa osaamisperusteisuuden toteutumisesta tulevaisuutta ennakoiden. Lisäksi tuotetaan tietoa hyvistä käytännöistä. Arvioinnin avulla tuetaan ammatillisen koulutuksen reformiin liittyvää päätöksentekoa ja ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuuden ja asiakaslähtöisyyden kehittämistä. Arviointi on osa valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaa selvitys- ja tutkimustoimintaa.

Arviointi perustuu koulutuksen järjestäjiltä marras- ja joulukuussa 2016 koottaviin itsearviointeihin, keväällä 2017 järjestettäviin alueellisiin paneelisiin (4–6 kappaletta) ja syksyllä 2017 järjestettävään valtakunnalliseen paneeliin, jossa tulkitaan arvioinnin tuloksia. Arvioinnissa kootaan myös muuta aineistoa.

Arviointihankkeen verkkosivuilta (www.osaamisperusteisuus.karvi.fi) löytyvät arviointiohjeet ja lisätietoja hankkeesta. Sivuille päivitetään ajankohtaisia asioita, materiaaleja ja tuloksia. Sivuston kautta on myös mahdollisuus esittää kysymyksiä ja keskustella arviointiin liittyvistä asioista.

Arvioinnin väliraportti valmistuu keväällä 2017 ja loppuraportti vuoden 2017 loppuun mennessä.

Arviointiohjeet ovat **liitteessä 1**. Itsearviointit tehdään Digium-järjestelmään **20.12.2016** mennessä.

Lisätietoja

Arviointineuvos Aila Korpi, aila.korpi@karvi.fi

Arviointisuunnittelija Johanna Holopainen, johanna.holopainen@karvi.fi

Anu Räisänen
Yksikön päällikkö, projektijohtaja

Aila Korpi
Arviointineuvos, projektipäällikkö

Liitteet

Liite 1. Ohjeet arviointiin

1. Taustaa

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) toteuttaa osana valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimintaa **Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus -arviointihankkeen**. Hanke liittyy strategisen hallitusohjelman OSAAMINEN JA KOULUTUS -kärkihankkeeseen 2, jonka tavoitteena on uudistaa ammatillinen koulutus, sen rakenteet ja rahoitus jatko-opintokelpoisuuden säilyttävällä tavalla.

Hankkeen tarkoituksena on tuottaa monipuoliseen tietoon ja monitahoiseen tulkintaan perustuvaa **tietoa osaamisperusteisuuden toteutumisesta sekä sitä edistävästä ja estävästä tekijöistä** tulevaisuutta ennakkoiden. Arvioinnin tavoitteena on osaltaan varmistaa ammatillisen koulutuksen reformin painopisteitä koskevien valintojen osuvuus ja tarkoituksenmukaisuus ammatillisen koulutuksen ja sen järjestelmän toimivuuden ja kehittymisen sekä koulutuksen vetovoimaisuuden ja arvostuksen kannalta.

Arvioinnissa tuotetaan tietoa siitä, miten ammatillisen koulutuksen järjestäjien johto, opettajat, opiskelijat ja työelämä näkevät osaamisperusteisuuden ja asiakaslähtöisyyden toteutumisen ja kehittämistarpeet ammatillisessa koulutuksessa. Edellisen lisäksi tietoa kootaan ammatillisen koulutuksen keskeisiltä sidosryhmiltä, opetushallinnon edustajilta ja eri asiantuntijoilta sekä muista tietolähteistä kuten tietojärjestelmistä ja kansallisista arviointiraporteista.

Arvioinnista laaditaan osaamisperusteisuuden tilaa ja osaamisperusteisuuden kustannuksia koskevat väli- ja loppuraportit, joista jälkimmäinen sisältää myös hyvien käytäntöjen kuvauksia.

2. Osaamisperusteisuus arvioinnin kohteena

Osaamisperusteisuus ja työelämlähtöisyys ovat ohjanneet ammatillisen koulutuksen järjestämistä jo lähes 20 vuoden ajan ja asiaa on viety jatkuvasti eteenpäin opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteiden uudistamisessa. Ammatillisen peruskoulutuksen viimeisimmässä tutkinnon uudistuksessa (voimaan 1.8.2015) osaamisperusteisuus nostettiin koko tutkintouudistuksen keskeiseksi asiaksi ja tässä yhteydessä sen sisältö määriteltiin mm. seuraavasti:

”Osaamisperusteisuus kuvaa perustutkinnon suorittajan osaamista riippumatta koulutuksen järjestämismuodosta tai osaamisen hankkimistavoista ja edistää osaltaan oppilaitosmuotoisen, oppisopimuskoulutuksen tai näyttötutkintojen joustavaa yhdistämistä. Perustutkinto on osaamiskokonaisuus, joka muodostuu tietyn osaamisen kattavista tutkinnon osista. Osaamisen laajuutta kuvaavat osaamispisteet. Tutkinnon osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimukseen ja osaamistavoitteisiin. Opiskelu on osaamisen hankkimista ja työssäoppiminen osaamisen hankkimista työpaikoilla. Osaamisen arvioinnilla varmistetaan osaamisen laatu.

Osaamisperusteisuuden myötä opiskelijan osaamisen hankkimiseen käyttämä aika vaihtelee opiskelijan yksilöllisten valintojen, osaamisen hankkimistapojen, aiempien opintojen, työkokemuksen ja muun aiemmin hankitun osaamisen mukaan.

Osaamisperusteisuuden myötä opiskelijan osaamisen arvioinnissa siirrytään yksittäisten opinto-suoritusten arvioinnista työelämän työ- ja toimintaprosesseja vastaavien laajojen osaamiskokonaisuuksien arviointiin ja yksilöllisen osaamisen osoittaminen mahdollistetaan yksilöllisillä ammatti-osaamisen näytöillä.”

Osaamisperusteisuuteen liittyvät läheisesti myös asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus. Asiakaslähtöisyyteen kuuluu muun muassa se, että koulutuksen järjestäjä on selvillä asiakkaidensa (esimerkiksi opiskelija ja työelämä) odotuksista ja tarpeista ja että nämä tarpeet ohjaavat koulutuspalvelujen suunnittelua ja toteutusta. Keskeistä on myös se, että asiakas voi vaikuttaa koulutuspalvelujen kehittämiseen

ja siihen, miten ne hänelle toimitetaan. Asiakkaan tulee myös voida arvioida, miten hyvin koulutuspalvelun tuottaja on tässä tehtävässä onnistunut.

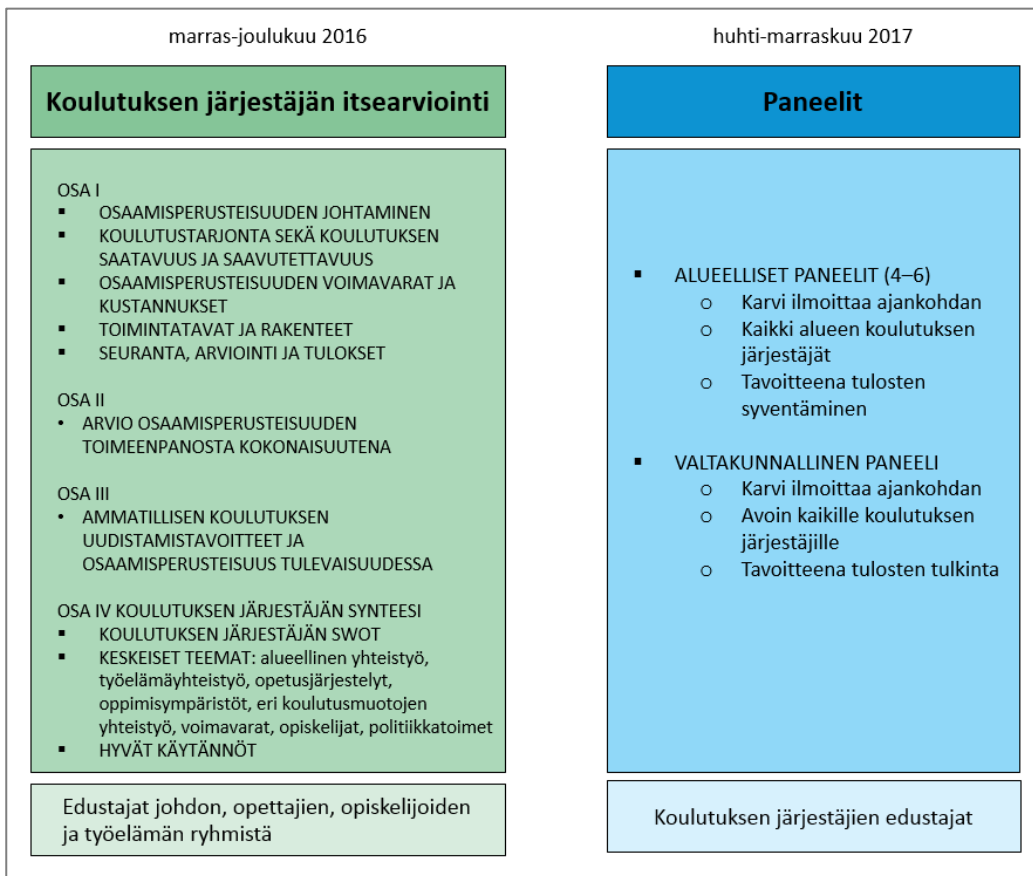
Toiminnan tehokkuutta kuvaavat puolestaan muun muassa koulutustarjonta, koulutuksen ajankohtaisuus ja reagointikyky, pedagogiset järjestelyt, opetuksen laatu ja yhteistyötahot, koulutuspiteudet, keskeyttäminen/koulutuksen läpäisy, moninkertainen koulutus ja hyväksi lukeminen, henkilöstö, tilat ja laitteet, säädökset ja sopimukset ja oppilaitoksen johtamiskulttuuri.

3. Koulutuksen järjestäjien itsearvioinnin organisointi

Osaamisperusteisuuden arviointi kohdistuu kaikkien niiden koulutuksen järjestäjien toimintaan, jotka järjestävät tutkintotavoitteista ammatillista koulutusta¹ eri muodoissaan². **Ammatillisen aikuiskoulutuksen järjestäjät arvioivat osaamisperusteisuutta ja asiakaslähtöisyyttä ensisijaisesti niiden tavoitteiden suhteen, jotka aikuiskoulutukselle on asetettu tähän liittyen. Lisäksi arvioinnissa otetaan soveltuvin osin huomioon ammatillisen peruskoulutuksen tutkintouudistuksen (1.8.2015 voimaan) tavoitteet.**

Aikuiskoulutuksen osalta arviointi perustuu koulutuksen järjestäjätason itsearviointiin (marras-joulukuu 2016) ja alueellisiin paneeleihin (kevät 2017), joiden avulla kootaan tarkentavaa arviointitietoa. Järjestäjätason itsearvioinnit ovat lähtökohtana alueellisissa paneeleissa käsiteltäville asioille. Lisäksi järjestetään valtakunnallinen paneeli (syksy 2017), jossa tulkitaan arvioinnin tuloksia yhdessä.

Arviointi organisoidaan kuvion 1 mukaan.

Kuvio 1. Arvioinnin vaiheet

¹ Ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto, erikoisammattitutkinto

² Oppilaitosmuotoinen ammatillinen peruskoulutus, näyttötutkinnot ja niihin valmistava koulutus, oppisopimuskoulutus

3.1 Koulutuksen järjestäjän itsearviointi

Koulutuksen järjestäjä nimittää arviointiryhmän, johon kutsutaan edustajat johdosta, opetushenkilöstöstä, opiskelijoista ja työelämästä.

Arviointiryhmän muodostaminen

- **johto:** koulutuksen järjestäjän johdon edustaja/t sekä talous-, henkilöstö-, kehittämis- ja viestintä-asioista vastaavia
- **opetushenkilöstö:** koulutuksen suunnittelusta (eri tutkinnot) ja toteuttamisesta sekä opiskelijoiden ohjauksesta vastaavia henkilöitä³
- **opiskelijat:** eri tutkintojen ja opintojen eri vaiheissa olevia opiskelijoita
- **työelämä:** opiskelijoiden työssä oppimisesta/työpaikalla tapahtuvasta koulutuksesta vastaavia työnantajia ja työpaikkaohjaajia/-kouluttajia ja muita osaamisperusteisuuden toteutumiseen osallistuvia tahoja

Arvioinnin tekeminen:

Ryhmä tekee arvionsa seuraavista asiakokonaisuuksista oman aikataulunsa mukaan:

- Osaamisperusteisuus koulutuksen järjestäjän toiminnassa
- Arvio osaamisperusteisuuden toimeenpanosta kokonaisuutena
- Ammatillisen koulutuksen uudistamistavoitteet ja osaamisperusteisuus tulevaisuudessa
- Koulutuksen järjestäjän synteesi (SWOT, Teemat, Hyvät käytännöt)

Arvioinnin kohteet ja niihin liittyvät tavoitteet on johdettu osaamisperusteisuudelle asetetuista valtakunnallisista tavoitteista. Arvioinnissa kerätään myös tietoa osaamisperusteiseen ja asiakaslähtöiseen ammatillisen koulutukseen liittyvistä hyvistä käytännöistä.

- Karvi toimittaa koulutuksen järjestäjän nimeämälle yhdyshenkilölle arviointiohjeet, arviointilomakkeen Word-tiedostona sekä vastauslinkin. Yhdyshenkilö lähettää arviointiryhmän jäsenille ennakoon arviointiohjeet ja lomakkeen arviointiin valmistautumista varten.
- Arviointilomakkeeseen vastataan sähköisen vastauslinkin kautta Digium-järjestelmässä.
- Ryhmä muodostaa yhteisen näkemyksen lomakkeen sisältämistä väittämistä ja niihin liittyvistä tarkentavista kysymyksistä. Arviointilomakkeessa on myös avoimia kohtia, joihin ryhmä voi kirjata tärkeinä pitämiään täydentäviä näkökohtia.
- Arviointi on mahdollista keskeyttää painamalla ”Jatka myöhemmin” -painiketta, jolloin ohjelma lähettää linkin sähköpostiin. Linkkiä klikkaamalla arviointia voidaan jatkaa myöhemmin.
- Kun arviointi on tehty, kooste vastauksista **tallennetaan ja tulostetaan** mahdollisen alueellisen paneelin ja koulutuksen järjestäjän oman kehittämistyön pohjaksi.
- **Arvioinnit toimitetaan Karviin painamalla ”Lähetä”-painiketta.**

Aikataulu

Arviointi tehdään **20.12.2016** mennessä.

³ Esimerkiksi kouluttajat, koulutussuunnittelijat, ohjaajat.

4. Paneelit

- Karvi analysoi järjestäjien itsearviointien tulokset tammi-helmikuussa 2017 ja valitsee ne maantieteelliset alueet, joilla järjestetään alueelliset paneelit huhti-toukokuussa 2017. Paneeleita järjestetään 4–6 kappaletta ja niihin kutsutaan kaikki ko. alueilla toimivat koulutuksen ja tutkinnon järjestäjät. Alueellisten paneelien avulla syvennetään itsearviointien pohjalta saatua tietoa osaamisperusteisuuden tilasta. Paneeleissa järjestäjät analysoivat yhdessä omien arviointiensä tuloksia ja muodostavat näkemyksen siitä, miten he ovat yhdessä onnistuneet koulutuksen ja tutkintojen alueellisessa koulutustarjonnassa, yhteisten oppimisympäristöjen kehittämisessä, opiskelijoiden oppimisprosessin ohjauksessa ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä.
- Karvi ilmoittaa alueellisten paneelien järjestämisestä erikseen.
- Karvi kokoaa arviointitietoa myös muilta tahoilta sekä kyselyin että haastatteluin.
- Marraskuussa 2017 Karvi järjestää valtakunnallisen paneelin, jossa arvioinnin tuloksia tulkitaan yhdessä koulutuksen järjestäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tilaisuus on avoin kaikille koulutuksen järjestäjille.